

Canan Şenöz-Ayata
İstanbul Üniversitesi
E-posta: cayata@istanbul.edu.tr

Linguistische Profilierung
einer europäischen
Wissenschaftsbildung

**Euro-Wiss Tagung: “Universitäre
Lehr-Lern-Diskurse komparativ”
Università degli Studi di Bergamo,
27.-28.06.2013**

Almanya’dan Hamburg ve Chemnitz, İtalya’dan Bergamo ve Modena Üniversitesi’nin katılımıyla gerçekleştirilen uluslararası proje ”euroWiss“ kapsamında İtalya’nın Bergamo şehrinde **27 - 28 Haziran 2013** tarihlerinde düzenlenen “Universitäre Lehr-Lern-Diskurse komparativ” başlıklı kongreye projenin ortaklarından Hamburg Üniversitesi’nde görev yapan Prof. Dr. Angelika Redder’in tavsiyesiyle davet edildim. Volkswagen Vakfı tarafından desteklenen üç yıllık projenin amacı, yükseköğretim ve bilimsel alanda karşılaştırmalar yoluyla uluslararası alanda daha iyi iletişim sağlamak ve bilim dili olarak İngilizcenin egemenliğine karşı, yani tek dillige karşı, çok dilliliği desteklemektir. İki günlük kongrede yukarıda adı geçen üniversitelerden proje yürütücü ve katılımcılarının yanı sıra Leipzig Üniversitesi’nden Prof. Dr. Christian Fandrych, Siegen Üniversitesi’nden Prof. Dr. Annelie Knapp, Berlin Üniversitesi’nden (Freie Universität Berlin) Prof. Dr. Konrad Ehlich konuşmacı olarak katıldılar.

Kongre ilk gün Bergamo Üniversitesi’nin rektörü Prof. Stefano Paleari ve CERLIS bölümünün başkanı Maurizio Gotti’nin konuşmalarıyla açıldı. Her iki bilimci uluslararası bilimsel çalışmaların önemine dikkat çekerek, Alman ve İtalyan üniversitelerinin birlikte yürüttükleri ortak projenin iki ülke arasındaki bilimsel çalışmalara bulunacağı katkıdan söz etti. Açılış konuşmalarının ardından oturumlara geçildi. Siegen Üniversitesi’nden Prof. Annelie Knapp, Alman üniversitelerinde çeşitli branşlarda İngilizce ders yapmanın avantajları ve dezavantajları üzerinde durdu. Derslerde çok dillige yer vermenin, gerektiği yerde İngilizceden Almancaya çeviri yapmanın anlatılan konuların anlaşılması açısından yararlı olacağını belirtti. Bu bildiriye Leipzig Üniversitesi’nden Prof. Christian Fandrych’in Alman, İngiliz ve Polonya üniversitelerinin katılımıyla gerçekleştirilen

GeWiss projesini tanıtan sunumu izledi. GeWiss projesi Alman Eğitim ve Araştırma Bakanlığı, CLARIN-D ve Volkswagen Vakfı tarafından desteklenmektedir. Bilimcilerin bildirimleri ve öğrencilerin sözlü bilimsel ödevlerinde, sunumları gerçekleştiren kişilerin kendi anlattıklarına yönelik tutum ve değerlendirmelerini kültürlerarası karşılaştırmalı bir bakış açısıyla inceleyen bu projede, elektronik ortamda Almanca, İngilizce, Lehçe ile diğer bazı dillerden sözlü bilimsel sunumlardan alınmış bütünceler oluşturulmuştur. Bu bütünceler, söz konusu alanda araştırma yapmak isteyen tüm bilimcilerin kullanımına açılmıştır.¹

Öğleden sonraki son iki oturumda, Prof. Angelika Redder ve Jonas Wagner, Hamburg Üniversitesi'nde "Sosyolojiye Giriş" dersinde öğretim üyesinin ders işleyiş biçimini ve ders sırasında öğretim üyesi ile öğrenciler arasındaki sözlü iletişimini çözümleyen bir çalışma sundular. Kongrenin ikinci günüyse Prof. Dorothee Heller ve Dr. Gabriella Carobbio, İtalya'da üniversitede verilen sosyoloji derslerini inceleyen bir sunum gerçekleştirdiler. Trieste Üniversitesi'nden Dr. Monuela Moroni ise İtalya'da üniversitede edebiyat alanında verilen Almanca ve İtalyanca doktora derslerini inceleyerek, İtalyancada bilimsel konuşmalarda vurguyu ön heceye kaydırarak değişik bir bilimsel biçim yaratıldığını örneklerle açıkladı.

Kongrenin ikinci günü, Modena Üniversitesi'nden Prof. Antonie Hornung, Alman Dili ve Edebiyatı alanında öğrenim gören İtalyan öğrencilerin yazdıkları bilimsel ödevlere yönelik çözümlemelerini sundu. İtalyan öğrencilerin yazdıkları bilimsel metinlerde alıntılama, alıntıları doğru biçimde metne yerleştirme, bilimsel bilgiyi işleme, metin kurgulama, içeriklere eleştirel olarak yaklaşma konusunda sorunlar olduğunu ortaya koydu. İtalyan öğrencilerin Almanca bilimsel metin yazarken karşılaştıkları güçlüklerle Türk öğrencilerin aynı konuda yaşadıkları sorunların benzerlik göstermesi dikkat çekiciydi. İtalyan ve Türk öğrencilerin Almanca bilimsel metin oluşturmada yaşadıkları zorluklar, her iki ülkenin eğitim sisteminin Almanya'dakinden farklı özellikler göstermesiyle açıklanabilir. Üniversitedeki sözlü iletişimi araştırma konusu yapan son çalışmayı Chemnitz Üniversitesi'nden Prof. Winfried Thielmann ve Arne Krause sundular. İki bilimci, Almanya'da fizik laboratuvarında, öğretim üyesi ve öğrenciler arasında geçen konuşmaları çözümlememişlerdir. Bu çözümlemelerden elde

---

¹ GeWiss projesi ve proje kapsamında oluşturulan bütüncelere şu linkten ulaşılabilir:
<https://gewiss.uni-leipzig.de/>

ettikleri ilginç bir sonuç, öğrencilerin bilimsel dilden uzaklaşarak gündelik dilde yaptıkları açıklamaların, öğretim üyesi tarafından eleştirilmemesi ve bu konuşma biçimine hoşgörülle yaklaşılmasıydı.

İkinci günün son oturumu, proje dışından iki konuşmacıya ayrılmıştı. Bu konuşmacılardan ilki bendim. Alman ve Türk üniversitelerindeki ders ve iletişim biçimlerini görev yaptığım İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı örneğinde açıklamaya çalıştım. Bildirimim ilk bölümünde Türkiye’de Almanca ve Türkçe bilimsel metinlerin çözümlemesi ve karşılaştırması konusunda yapılan çalışmalar hakkında genel bir bakış verdim. Bunun ardından, Türkiye’de lisans ve lisansüstü programlarda yazılı sınavlara dayalı bir sistemin yaygın olduğunu belirttim. Ancak Alman Dili ve Edebiyatı bölümü olarak Erasmus çerçevesinde yaptığımız öğrenci değişimlerine dayalı olarak Almanya’daki gibi bilimsel sunum ve bilimsel ödev yazdırmaya öğretim programımızda yer verdiğimizde değindikten sonra, öğrencilerimizin Almanca bilimsel metinler yazarken karşılaştıkları zorluklar ve bunların nasıl aşılabileceğine ilişkin düşüncelerimi açıkladım. Bölümümüzde nasıl ders verildiğini, ders esnasında öğretim üyesi ve öğrenciler arasındaki sözlü iletişimi video kaydıyla göstermeye çalıştım.

Kongrenin son konuşmasında Berlin Üniversitesi’nden (Freie Universität Berlin) Prof. Konrad Ehlich, Bologna sürecinin Alman üniversitelerine olumsuz etkilerinden söz etti. Amerikan sistemini örnek alarak üniversitelerde yapılmak istenilen değişimlerin, bireysellik ve yaratıcılığı geliştirmekten çok, bilgi yüklemeye yönelik bir söylem yarattığını vurguladı.

Kongrede her bildiriye bir saatlik geniş bir süre tanınması nedeniyle sunulan bildiriler ardından tartışmalar için geniş zaman ayrıldı. Gündüz yoğun geçen toplantıları takiben akşam ortak gidilen yemeklerde karşılıklı görüş alışverişinde bulunma şansı doğdu. Yaklaşık on yıldır bilimsel metinlere yönelik Almanca ve Türkçe karşılaştırmalı çalışmalar yürütmem nedeniyle bu kongreye katılmam, bilimsel alanda sözlü söylemleri karşılaştırmalı olarak inceleyen Alman ve İtalyan bilimcilerle tanışmamı, bu konuda yapılan projelerle ilgili ayrıntılı bilgi sahibi olmamı sağladı. Dileğim, Türkçe ve Almancada sözlü ve yazılı bilimsel iletişimi inceleyen karşılaştırmaları çalışmaların giderek artması ve bu konuda verimli projeler yapılmasıdır.